

Fakta, argument & debatt

Nyhetsbrev om alkohol, narkotika och sociala frågor från Blå Bandet i samverkan med SLAN

N:r 15 - publicerad 10 december 2025

Blå Bandet

Nyhetsbrevet produceras av Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och ges ut i samverkan med SLAN (Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor)

www.blabandet.se www.slan.se

Redaktion: Helena Bingebo, Bertil Forsberg, Ingalill Söderberg, Mikael Hansson, Per-Olof Svensson

nyhetsbrev@blabandet.se

Redigering & utskick: Per-Olof Svensson

INNEHÅLL

- Lyckad samordning i förebyggande arbete på lokal nivå
- Skolundersökning
- Vit Jul-aktiviteter för barn och unga i hela Sverige
- Tandkött kan lossna av snus
- Svenska läkare förordar "generationsförbud" mot rökning
- Kraftig ökning av tobaksfria nikotinprodukter bland unga
- Krav på utökade utskänkningstillstånd under fotbolls-VM
- Eu stöder svagare vinnäring
- FHM: Högre pris på alkoholdrycker kan minska konsumtion och skador
- Inför julen varnas briter för att kombinera alkohol med läkemedel
- Vissa kommuner struntar i alkohollagen enligt blåbandister i Västerbotten
- 500 millioner mindre til kommunalt rusarbeid
- Mer narkotika beslagt i norr
- Boende nära cannabisbutik har ökat behov av akuta sjukvårdsbesök
- Ny EU-strategi mot narkotika – "ett tydligt budskap"
- Rättelse: Fel rubrik i Fakta, argument & debatt nr 14

FÖREBYGG

Lyckad samordning i förebyggande arbete på lokal nivå

Folkhälsomyndigheten har i december presenterat ett nytt faktablad om förebyggande vilket riktar sig till beslutsfattare i kommuner, regioner och på länsstyrelser som arbetar med folkhälsofrågor. Budskapet är att kommunala samordnare har en nyckelroll för att starta, koordinera och driva ett förebyggande arbete med ANTDS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel) samt psykisk hälsa och suicidprevention. Tydliga strukturer, resurser och samverkan mellan aktörer behövs för att lyckas i arbetet som kommunal samordnare. Det visar resultaten från en intervju-studie med samordnare.

[Läs mer: Folkhälsomyndigheten](#)

Skolundersökning

Skellefteå kommun har under hösten genomfört årets ANDTS-undersökning – en unik totalundersökning som nu genomförs för 31:a året i rad. Undersökningen riktar sig till elever i årskurs 9 i grundskolan och årskurs 2 i gymnasiet och omfattar samtliga kommunala och fristående skolor i kommunen. Syftet är att följa utvecklingen av ungdomars vanor kopplat till alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS) för att stärka och utveckla kommunens förebyggande arbete.

– Skellefteå kommun har en tydlig ambition att förebygga droganvändning och skapa trygga och goda uppväxtvillkor. ANDTS-undersökningen utgör ett viktigt verktyg för att utvärdera våra insatser och se var vi behöver förstärka arbetet ytterligare, säger Anna Schönfeldt, folkhälsoutvecklare.

[Läs mer: Pressmeddelande Skellefteå kommun](#)

Forts. >

FÖREBYGG

Vit Jul-aktiviteter för barn och unga i hela Sverige

Movendi Sverige, tidigare IOGT-NTO-rörelsen, har traditionsenligt dragit igång Vit Jul-kampanjen. Hittills är ungefär 200 aktiviteter för barn och unga planerade runt om i landet.

[Läs mer: Vit Jul](#)

Vit jul arbetar också med att sprida information och driva opinion som uppmuntrar till ett nyktert julfrände, [säger Anna Carlsson Cheikh till Drugnews.](#)

NIKOTIN

Tandkött kan lossna av snus

Finska experter varnar för att vitt snus kan få tandkött att lossna eller inflammas och bli så ömt att det blir svårt att äta eller borsta tänderna. Patienter som fått ömt eller inflammerat tandkött av vitt snus märks hos tandläkare. Det säger Charlotta Witick, tandläkare på vårdbolaget Mehiläinen, som berättar att hon redan haft patienter vars tandkött tagit skada av nikotinpåsar. Det lossnade tandkötet läker aldrig och inflammationen kan leda till något som liknar elefantskinn - ett förstadium till cancer.

[Det säger Anna Maria Heikkinen, som är professor vid Finlands Tandläkarförbund, till svenska Yle.](#)

Svenska läkare förordar “generationsförbud” mot rökning

Tobaksrökning dödar varje år 7-8 miljoner människor på jorden. Nya generationer fortsätter att fastna i nikotinberoende. Tobaksbolagen har i takt med tappade marknadsandelar lanserat nya produkter som e-cigarett och nikotinsnus som genom utformning och intensiv marknadsföring främst attraherar ungdomar. Unga individer som aldrig tidigare använt röktaobak har på så sätt lurats in i ett nikotinberoende, som ökar deras risk för att också börja röka traditionella cigaretter.

Flera länder har därför infört eller föreslagit radikala åtgärder för att stoppa rekryteringen av unga rökare, genom förbud. Detta borde även Sverige överväga och på så sätt fasa ut all nikotinanvändning, skriver sex läkare i en debattartikel i Göteborgs-Posten. Man föreslår där att Sverige, i likhet med Nya Zeeland, England och Danmark, överväger ett förbud att köpa cigaretter, för alla födda efter ett visst årtal. Därigenom skulle det aldrig bli tillåtet att köpa cigaretter för denna och kommande generationer.

[Debattartikel i Göteborgs-Posten](#)

Kraftig ökning av tobaksfria nikotinprodukter bland unga

– fler förebyggande insatser behövs omgående

Användningen av e-cigarett och vitt snus skjuter i höjden, framför allt bland unga. Trots att de fullständiga hälsoeffekterna ännu inte är kända pekar utvecklingen tydligt åt ett håll: det här är en snabbt växande folkhälsoutmaning. I en ny kunskapsöversikt sammanfattar Forte det aktuella forskningsläget kring tobaksfria nikotinprodukter och lyfter fram både risker och möjligheter för att bromsa ökningen.

Forskning i korthet: Tobaksfria nikotinprodukter visar att de nya produkterna har bidragit till att den totala användningen av nikotin – med eller utan tobak – åter ökar i Sverige. Särskilt oroande är att många produkter innehåller mycket höga halter av nikotin, som snabbt påverkar hjärnan och skapar starkt beroende. Unga är extra sårbara, både för beroendutveckling och för de lockande smaker och den marknadsföring som ofta riktas mot dem via sociala medier.

[Läs mer: Pressmeddelande från Forte](#)

Forts. >

ALKOHOL

Krav på utökade utskänkningstillstånd under fotbolls-VM

Norges fotbollsherrars avancemang till VM i USA sommaren 2026 skapar debatt om möjligheten till alkoholservice på de norska pubar och andra publika evenemang där man planerar att tv-sända landskamperna på storskärm. På grund av tidskillnaden kommer Norges match mot Senegal i New York den 23 juni att ta sin början klockan 2.00 norsk tid och utskänkingsreglerna medger bara rätt till alkoholservice fram till klockan 3.00. Det skapar politisk debatt i Norge där Fremskrittspartiet nu ställer en interpellation till socialministern om möjligheten till dispens från dagens lagregler under VM. Om det visar sig omöjligt att bevilja den typen av undantag, som efterfrågas på många håll, överväger vi att motionera till Stortinget om en lagändring, [säger partiets talesman i folkhälsofrågor Kristian Eilertsen till NRK](#)

Socialdepartementet poängterar att kommunerna har stor frihet att reglera alkoholservicen fram till kl. 3 på natten.

– Men dagens regelverk bidrar samtidigt med viktig reglering av drogen alkohol som det är bred politisk enighet om i Norge, säger statssekreterare Usman Ahmad Mushtaq.

Man har ännu inte övervägt om det kan göras några tillfälliga ändringar enligt Frp:s och vissa arrangörers önskemål. Men även om det skulle medges är det inte säkert att alla kommunpolitiker är intresserade av utnyttja den möjligheten.

- Vi i Kristelig Folkeparti kommer att vara restriktiva med att bevilja utökade serveringstillstånd under VM säger till exempel kommunstyrelsens vice ordförande i Stavanger Henrik Halleland.

Eu stöder svagare vinnäring

EU-parlamentet har nått en överenskommelse att stödja vinproduktionen i EU.

Dels genom en enhetlig märkning av vin och dels genom stöd för vinturism och marknadsföring.

[Läs mer: Pressmeddelande från Europeiska unionens råd](#)

Hela processen har kritiserats av folkhälsoorganisationer, som menar att man inte följt den ordinarie processen när det gäller lagstiftningsarbetet inom EU och att folkhälsointressena inte fått komma till tals.

”När vinförbrukningen faller väljer EU ändå att subventionera nya marknader som agroturism – ett märkligt avsteg från den annars så högt hållna principen om att staten inte ska ingripa i onödan”,

[säger Rebecka Öberg från Movendi Sverige i en skriftlig kommentar](#)

FHM: Högre pris på alkoholdrycker kan minska konsumtion och skador

Folkhälsomyndigheten har i december presenterat ett nytt faktablad om att alkoholkonsumtionen kan minskas både genom högre priser, högre skatt och införandet av ett minimipris. Faktabladet är en sammanfattning av FHMs kunskapsutvärdering Ett högre pris på alkoholdrycker kan minska konsumtion och skador.

[Läs mer: Folkhälsomyndigheten](#)

Inför julen varnas briter för att kombinera alkohol med läkemedel

Den brittiska läkemedelsmyndigheten har inför stundande helger när både förkylningarna och alkoholkonsumtionen brukar öka gått ut med en uppmaning till befolkningen: ”Blanda inte mediciner med alkohol!” Man påpekar att alkohol kan interagera med många läkemedel, även de som köps receptfritt. Alkohol i kombination med läkemedel som orsakar dåsighet eller påverkar koordinationen kan förvärra yrsel, sänka reaktionsförmågan och ökar risken för fall och olyckor, [skriver man i ett pressmeddelande](#) (engelska)

ALKOHOL

Vissa kommuner struntar i alkohollagen enligt blåbandister i Västerbotten

I en debattartikel beskriver man brister i tillsynen av serveringstillstånd i länet, och visar att kommuner kan ha struntat i att bedriva någon tillsyn alls i tre år eller längre. Samtidigt saknar länsstyrelsen möjlighet att exempelvis utfärda vite för att få rättelse, varför lagstiftningen kan behöva ändras.

[Läs mer: Folkbladet](#)

---

500 millioner mindre til kommunalt rusarbeid

Forliket om nytt statsbudsjett innebærer et kutt på 500 millioner kroner til kommunalt rusarbeid. – Det kan bety spikeren i kista for forebyggende rusarbeid i mange kommuner.

[Läs mer: Actis \(norska\)](#)

NARKOTIKA

Mer narkotika beslagtast i norr

Ny lagstiftning som tillåter kontroll av post på andra ställen än första ankomstort, har gjort att beslagen sjudubblats. Bland annat postpersonalens kunskap om mottagaren gör det lättare att veta vilka försändelser som borde kontrolleras.

[Läs mer: Pressmeddelande Tullverket](#)

Boende nära cannabisbutik har ökat behov av akuta sjukvårdsbesök

En studie i Kanada visar att boende inom en kilometer från en butik som säljer cannabis söker akutsjukvård oftare.

[Läs mer: Annals of Internal Medicine \(engelska\)](#)

Ny EU-strategi mot narkotika – “ett tydligt budskap”

EU-kommissionen presenterade på torsdagen en ny narkotikastrategi kopplad till en handlingsplan med 19 operativa åtgärder. De senaste tio åren har mängden beslagtagna syntetiska droger, kokain, metamfetamin och ecstasy ökat kraftigt. Syftet med de nya förslagen enligt kommissionen är att få ett fastare grepp om den kriminella verksamheten som hotar samhällets hälsa och säkerhet. Här ingår skydd för folkhälsa, ökad beredskap mot och övervakning av brott samt att stänga juridiska kryphål för syntetiska droger.

– Med dagens EU-narkotikastrategi och handlingsplanen skickar vi ett tydligt budskap till knarkkungarna och deras organisationer: Europa slår tillbaka, sade säkerhetskommissionären Magnus Brunner i ett uttalande.

[Läs mer: Europaportalen](#)

RÄTTELSE

I Fakta, argument & debatt nr 14 blev det fel i rubriken på den sista artikeln.

Rätt rubrik är: KD-ja till nikotinprodukter, slopa matkrav vid servering

---

Sveriges äldsta jultidningen

Norrskan

120-årsjubileum!

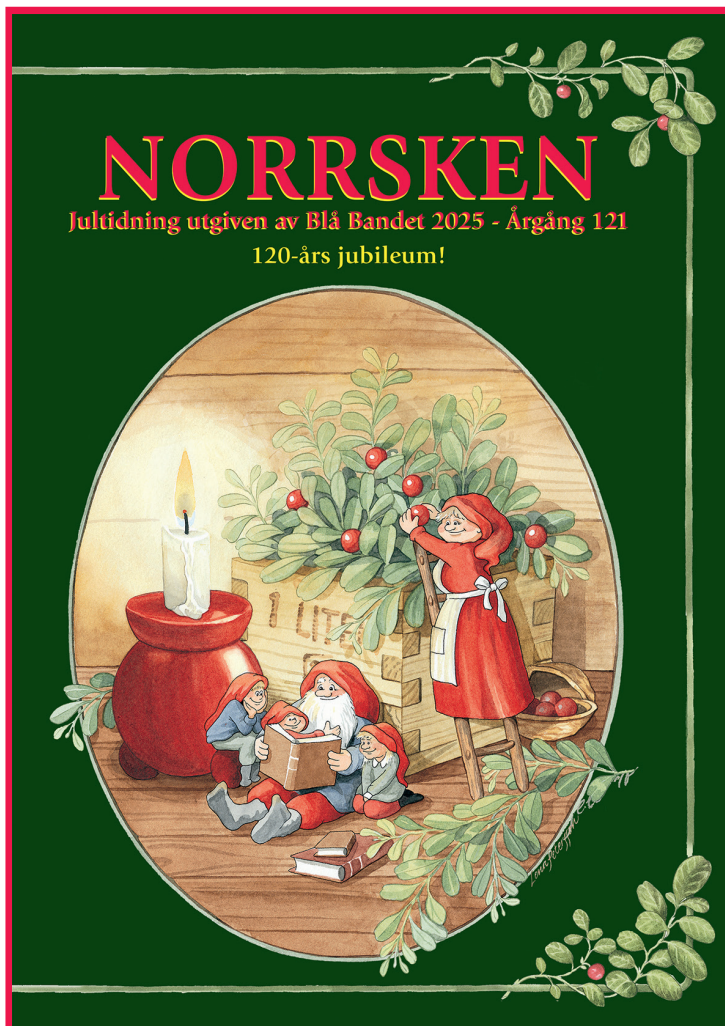
110 kr / styck

Fraktfritt vid tillsammans minst två ex.

Minst fem ex. 30 % rabatt.

kansliet@blabandet

070-5682320 sms

Beställ Norrskan!

Sveriges äldsta jultidning!
120-årsjubileum!

Julbeträktelser, reportage,
kultur- och natur, pyssel,
korsord m.m.

110 kr/styck.

Fraktfritt vid tillsammans minst två ex.

Beställ! kansliet@blabandet.se

070-5682320 sms

www.blabandet.se

Blå Bandet

Nykterhet behöver du aldrig ångra!